

Po tym historycznym wprowadzeniu, autor pochyla się nad każdym listem Apostoła do wspólnoty Kościoła w danym mieście. Przy pomocy różnych źródeł stara się dokonać analizy treści listów, które Jezus polecił napisać św. Janowi.

W krótkim zakończeniu F. Cimok podsumowuje przebyta

drogę w przestrzeni i czasie oraz, na poparcie swego dzieła, mówi, że dzięki swej książce pomoże lepiej zrozumieć niezwykle silną ekspansję młodego Kościoła na terenach Azji Mniejszej.

Prezentowana książka – jak dotychczas – jest dostępna w księgarniach na terenie Turcji.

Bogdan Zbroja

Ks. Tadeusz Zasępa, *Media – człowiek – społeczeństwo* (doświadczenia europejsko-amerykańskie), Edycja Świętego Pawła, Częstochowa 2000, ss. 360

Nikogo dzisiaj nie trzeba przekonywać o tym, że media są „czwartą władzą” i to o wiele skuteczniejszą niż trzy pozostałe, o których mówią kodeksy prawne. Środki społecznego przekazu w różnej formie i w bardzo zróżnicowany sposób zdominowały codzienne życie współczesnego człowieka i całych społeczeństw. Stąd też pojawiły się nowe pojęcia etyczne, nowe skale wartościowania i nowe postawy moralne, które na płaszczyźnie środków przekazu bardzo sugestywnie oddziałują na życie pojedynczych ludzi oraz życie całych społeczeństw. Bardzo

złożony i skomplikowany świat mediów w refleksji moralnej stał się tematem książki ks. prof. Tadeusza Zasępy: *Media – człowiek – społeczeństwo*. Kierownik Katedry Współczesnych Form Przekazu Wiary na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim, z ogromnym znanstwem i kompetencją ukazuje funkcjonowanie mediów masowych we współczesnym świecie w kontekście ich oddziaływania na sferę moralną człowieka i społeczeństwa.

Książka ks. Tadeusza Zasępy pozwala nam spojrzeć na media jako skomplikowane i zróżnicowane środowisko, w którym żyjemy.

Aby to środowisko było dla nas przyjazne i pomocne, jak twierdzi Autor, trzeba je dobrze poznać i zrozumieć. Do tego zaś konieczne jest, co wynika z prezentowanej treści, postępowanie zgodne z własnym sumieniem zarówno twórców jak i odbiorców programów medialnych. Można zatem powiedzieć, że *media a ludzkie sumienie*, w całej złożoności wzajemnych relacji i odniesień, stanowi niejako centralne zagadnienie recenzowanej książki. Autor ujął je jako dwa nieuniknione aspekty współczesnego życia. Z jednej strony jest to refleksja moralna nad problemami i pytaniami, które niesie szara proza codziennej egzystencji, z drugiej strony to współczesna kultura, przesiąknięta środkami społecznego przekazu. Obydwa te aspekty współczesności, które dzisiaj w największym stopniu wpływają na wyobraźnię moralną oraz osąd moralny, zostały w całej książce poddane głębokiej analizie. Jak zaznaczył Autor publikacji, *wyobraźnia moralna służy jako użyteczne, gotowe rozwiązanie w procesie stawiania i rozważania problemów oraz ich rozstrzygnięcie w zakresie dobra i zła. Odnosi się także do idei i możliwości, które stawiają nas w sytuacji konieczności wyboru. Wy-*

obrażeniowe wchodzenie w owe sytuacje przygotowuje nas do podejmowania decyzji w rzeczywistych sytuacjach, jakie niesie ze sobą ludzkie życie. W ten sposób środki masowego przekazu oraz ich produkty służą wyobraźni moralnej, a więc także moralnemu osądowi. Media jako przestrzeń refleksji moralnej stanowią platformę analizowanych w całej książce treści.

Na początku otrzymujemy dogłębną charakterystykę przemian kulturowych, którą można zamknąć w sformułowaniu *kultura mediów*. Aspekt moralny tego szczególnego związku mediów i kultury zostaje odślonięty w poszukiwaniu odpowiedzi na pytania: jak przeciętny odbiorca staje się sobą? W jaki sposób środki masowego przekazu stają się środowiskiem moralnym? Jak kultura masowa wpływa na proces demokratyzacji osądów moralnych? Jak wygląda życie duchowe w kulturze masowej?

W dalszej części publikacji Autor omawia rozwój moralnych uzasadnień w kontekście mass mediów. Możemy się dowiedzieć jak kształtowane jest życie moralne w kulturze medialnej i w jaki sposób media oddziałują na rozwój moralny człowieka.

Przez analizę moralnego wymiaru życia publicznego zostajemy wprowadzeni w świat zagadnień i problemów, z którymi spotykamy się w codziennym życiu. Naszym przemyśleniom na temat media a życie publiczne poddane są tutaj takie zagadnienia jak: ocena obrazu pracy ludzkiej w serialach telewizyjnych, etyka czasu wolnego i rozrywki, kulisy funkcjonowania finansów w mediach, wartości wychowawcze w mediach, ekologia, Kościół jako autoritet moralny.

Następnie kroczymy za Autorem po krętych ścieżkach złożonych zagadnień rozwoju moralnego człowieka w świecie zdominowanym przez media. Obok bardzo teoretycznych przemyśleń zostały trafnie przedstawione dwa modele wychowania moralnego, jakimi posługuje się Katolickie Centrum Mediów w Holandii. Natomiast przy omawianiu celów wychowania moralnego zostały modelowo przeanalizowane dwa filmy: *An officer and a Gentleman* (reż. Taylor Haeferd, USA 1981) oraz *Choices of the Heart* (reż. Katz/Callin/Half Pint Productions, 1983). Może to być wzorem właściwego wykorzystania obrazu filmowego dla refleksji moralnej nad obejrzaną

treścią i sprawia, że recenzowana książka jest także praktycznym poradnikiem konkretnych rozwiązań prezentowanej problematyki. W tej części rozważań znajdziemy również bardzo aktualne zagadnienie komunikacji internetowej wraz z dogłębnym omówieniem niebezpieczeństw uzależnień od niej i różnych, w niej dokonywanych, manipulacji.

Na koniec ks. Zasepa dzieli się z nami rozważaniami filozoficznymi - teologicznymi na temat wyobraźni moralnej odsłaniając jej zasadnicze kompetencje, *głównie źródło potęgi mass mediów leży w ich zdolności do zaangażowania ludzkiej wyobraźni. W związku z tym, jakiegokolwiek próby zrozumienia i oceniania roli mediów w moralnym rozwoju współczesnej kultury muszą brać pod uwagę związek mediów z wielopłaszczyznową zdolnością człowieka zwaną wyobraźnią.*

Należy podkreślić bardzo bogatą bazę źródłową książki. Dominuje literatura zagraniczna, a jak na to wskazuje podtytuł publikacji (doświadczenia europejsko-amerykańskie), przestrzeń i zakres omawianych zagadnień jest wyjątkowo szeroki i podparty bardzo bogatą publicystyką, zarówno z rynku europejskiego, jak i bardzo

bogatyh źródeł angielskojęzycznych. Troska o bazę źródłową przejawia się w sięgnięciu po literaturę dawniejszą i najnowszą. Spotykamy tu nazwiska takich znawców problematyki tematu jak: Gregor Goethals, Michael Real, William Sullinan, Thomas Shanks, Paul Philibert, Michael Garanzini i wielu innych.

Recenzowana publikacja stanowi znakomitą syntezę rozległych problemów współczesnej kultury i świata mediów. Wydaje się, że

jest na polskim rynku księgarskim pierwszą tego typu książką, która tak wszechstronnie i kompetentnie przybliży czytelnikowi złożone zjawisko kultury medialnej w aspekcie moralnym. Może skorzystać z niej każdy, kto obserwując współczesny świat, próbuje odkryć tajniki oddziaływania mediów nie tylko na postawy innych, ale także na własny sposób wartościowania etycznego i rozwiązywania codziennych dylematów moralnych.

Ks. Kazimierz Ligęza

**Piotr Biliński, *Żywoty biskupów krakowskich*,
Wydawnictwo Unum, Kraków 2000**

Na rynku księgarskim ukazała się niedawno pozycja pt. *Żywoty biskupów krakowskich* autorstwa Piotra Bilińskiego, opublikowana przez Wydawnictwo Unum. Ma ona upamiętniać tysiąclecie istnienia diecezji krakowskiej, a przygotowana została dzięki pomocy finansowej Zarządu Bazyliki Metropolitalnej na Wawelu przy szczególnym udziale Księdza Infułata Janusza Bielańskiego, proboszcza Katedry Wawelskiej.

Piotr Biliński jest historykiem, który pomimo młodego wieku wykazał się już dojrzałością naukową, o czym świadczą jego liczne publikacje. Na szczególną uwagę zasługują pozycje książkowe. Jako pierwsze ukazały się *Dzieje Katedry Wawelskiej* (Kraków 1997), wydane dla upamiętnienia kanonizacji błogosławionej królowej Jadwigi. Niedługo potem spod pióra młodego historyka wyszły *Żywoty sławnych*